

DELIMITAREA DENUNȚĂRII FALSE, A DECLARAȚIEI MINCINOASE, CONCLUZIEI FALSE SAU TRADUCERII INCORECTE DE ALTE INFRAȚIUNI CONEXE

Victor MORARU,
doctor în drept, profesor universitar
Anastasia GÎRLEA,
doctorandă

SUMMARY

Analysis of the objective site of false denunciation through the criminal law, criminal doctrine and judicial practice, theoretical aspects and applied problems.

REZUMAT

Analiza laturii obiective a infracțiunii de denunțare falsă prin prisma legislației penale, doctrinei penale și practicii judiciare, a problemelor teoretice și aplicative.

Introducere. Denunțarea falsă are asemănare cu un șir de infracțiuni conexe și cu anumite norme de drept penal ce concurează între ele. Ea este asemănătoare, în primul rând, cu declarația mincinoasă. În activitatea practică a organelor de drept privitoare la aplicarea legii penale în sensul combaterii denunțării false, apar anumite dificultăți legate, în special, de delimitarea acestei fapte de declarația mincinoasă. Situația se complică și prin faptul că în literatura de specialitate nu există o opinie unică în perceperea faptelor cuprinse de către aceste componente de infracțiune.

Scopul principal al articolului constă în efectuarea unei cercetări științifice – cu imanente implicații în legislația penală, doctrina penală și practica judiciară – a problemelor teoretice și aplicative privind delimitarea denunțării false, declarației mincinoase, concluziei false și traducerii incorecte de alte infracțiuni asemănătoare. Totodată, se urmărește oferirea de soluții concludente situațiilor respective, inclusiv cu caracter *de lege ferenda*.

Metode utilizate și materiale aplicate. Pentru realizarea scopului propus și a obiectivelor trasate, au fost utilizate metodele: *logică, istorică, comparativă, gramaticală* și altele. Investigația efectuată

se bazează pe studierea doctrinei dreptului penal, a legislației și practicii judiciare în domeniu. Am ținut cont mai cu seamă de legislația Republicii Moldova, dar și de cea a altor state, cum ar fi România și Federația Rusă.

Rezultate obținute și discuții. Denunțarea falsă și declarația mincinoasă sînt infracțiuni conexe. Această conexitate se exprimă, în primul rând, în obiectul atentatului. În ambele cazuri în calitate de obiect al infracțiunii figurează activitatea corectă, fundamentată pe lege a organelor de justiție, orientată spre asigurarea respectării intereselor statului și a drepturilor și intereselor cetățenilor de la atentatele, faptele infracționale. Adeseori aceste infracțiuni sînt însoțite de afectarea intereselor protejate de lege ale persoanelor fizice. Anumite particularități sînt identificate și în conținutul laturii subiective a acestor fapte socialmente periculoase, în special, în cadrul motiveilor comportamentului antisocial. Însă tot în conținutul laturii subiective depistăm și anumite deosebiri esențiale. Acestea se referă, în mare parte, la scopul comportamentului antisocial.

Studierea practicii de urmărire penală și a celei judiciare demonstrează că, dacă denunțarea falsă este realizată, de obicei, cu scopul de a iniția urmărirea penală sau

de a trage pe cineva la răspundere penală și a-i obține condamnarea, apoi declarațiile mincinoase ale martorilor sînt, de obicei, oferite în scopul achitării persoanei sau a diminuării gradului de pedeapsă a acesteia. Așa, de exemplu, în mun. Bălți, în anul 2012 a fost înregistrat doar un singur caz cînd au fost oferite declarații mincinoase de către martor, fiind urmărit scopul de a obține condamnarea învinuitului [1]. În acest context, putem menționa că denunțarea falsă, de regulă, nu poate fi cumulată cu scopul de a achita persoana, în timp ce declarația mincinoasă de cele mai dese ori este realizată cu scopul achitării sau a diminuării gradului de pedeapsă a învinuitului.

La delimitarea componentelor de infracțiune vizate, au o anumită importanță și semnele ce caracterizează subiectul infracțiunii. Subiect al declarației mincinoase, după cum știm, este persoana citată la organul de urmărire penală sau în instanța de judecată în calitate de martor, parte vătămată, specialist, expert, traducător sau interpret. În situația denunțării false, dimpotrivă, în calitate de subiect figurează persoana ce nu dispune de aceste calități.

Aceste componente de infracțiune se deosebesc între ele și în baza conținutului informațiilor false comunicate organelor de urmă-

rire penală și instanței de judecată. Denunțarea falsă presupune comunicarea către organele de drept a informațiilor cu bună-știință false referitoare la comiterea infracțiunilor. Comunicarea altor informații, al căror conținut se referă la fapte neutre dreptului penal (cum ar fi, de exemplu, o contravenție administrativă, o încălcare disciplinară sau un comportament amoral), nu formează componența de infracțiune prevăzută de art. 311 Cod penal al Republicii Moldova.

Spre deosebire de denunțarea falsă, conținutul declarației mincinoase înglobează un cerc mai mare de informații. Declarația mincinoasă poate fi legată de denaturarea circumstanțelor și faptelor care urmează a fi stabilite într-o cauză concretă, inclusiv a datelor despre persoana învinutului, a părții vătămate și caracterul relațiilor martorului cu aceste persoane, despre vinovăție, consecințe etc. Unele deosebiri persistă în formele materializării, reflectării externe a acestor infracțiuni. Denunțarea falsă presupune, întotdeauna, săvârșirea de acțiuni active, în timp ce declarația mincinoasă poate fi realizată și prin inacțiune (de exemplu, necomunicarea circumstanțelor care au o importanță esențială pentru determinarea vinovăției persoanei). Această delimitare se fundamentează pe caracterul diferit al infracțiunilor cu pricina. Declarația mincinoasă este oferită întotdeauna în cadrul unei cauze penale deja intentate, iar denunțarea falsă referitoare la comiterea unei infracțiuni servește însăși drept temei și bază pentru pornirea urmăririi penale.

Un anumit interes teoretic și practic în are întrebarea cu referire la aprecierea situațiilor în care persoana comite, inițial, actul de denunțare falsă, iar apoi, în procesul audierii, fie în calitate de martor, fie în calitate de parte vătămată la etapa urmăririi penale sau în judecată, insistă în continuare asupra informațiilor comunicate

în cadrul denunțului fals. Sîntem puși în situația în care s-ar părea că trebuie să reieșim din următoarele considerente: denunțarea falsă este considerată ca fiind consumată din momentul comunicării organului de drept a informațiilor cu bună-știință false despre comiterea infracțiunii. Din considerentul că persoana din nou, după comiterea denunțului fals, în procesul audierii în calitate de martor sau parte vătămată oferă declarații false, apoi am avea „argumentul” de a considera că este comisă o nouă infracțiune – declarația mincinoasă. Cu o așa interpretare a acțiunilor expuse nu putem fi de acord.

Într-adevăr, din punctul de vedere al teoriei dreptului penal, denunțarea falsă este o infracțiune consumată din momentul comunicării de către persoană a informațiilor false referitoare la comiterea unei infracțiuni către organele corespunzătoare. În același timp, pentru prezența componenței de denunțare falsă nu are vreo importanță faptul dacă a fost intentat un proces în baza acestui denunț fals – cît a durat urmărirea penală, cînd a fost identificat denunțătorul fals, imediat la depunerea denunțului sau după o anumită perioadă de timp etc. Aceste circumstanțe pot fi luate în calcul în cazul aplicării pedepsei în cauza penală. Dar putem oare considera că după depunerea cererii sau a plîngerii (verbale sau scrise) la organele de drept, acțiunile ulterioare ale persoanei care continuă să dea declarații mincinoase în procesul audierii în calitate de parte vătămată sau martor, la etapa urmăririi penale sau în judecată întru confirmarea și susținerea denunțului fals anterior, constituie o altă infracțiune aparte, de sine stătătoare? Noi sîntem de părerea că atare declarații mincinoase nu pot fi examinate ca fiind o infracțiune aparte. După cum menționăm – absolut corect – savanta Ș. S. Rașkovskaia, „...declarația mincinoasă în aceste cazuri se referă la

aceleași fapte ca și denunțarea falsă și, respectiv, constituie o continuare logică a aceluiași acțiuni” [2].

La cele menționate mai putem adăuga și faptul că mai multe infracțiuni la stadiul consumării mai pot continua încă o perioadă de timp îndelungată. De exemplu, reținerea sau arestarea ilegală (art. 308 Cod penal al Republicii Moldova) este o infracțiune consumată din momentul reținerii sau a arestării persoanei (din momentul luării sub strajă). Însă, la etapa infracțiunii consumate, arestul preventiv ilegal poate dura zile, săptămîni, luni. La așa categorie de infracțiuni se atribuie și denunțarea falsă. Acțiunile care constituie componența denunțării false consumate pot continua, practic, pe întreaga durată a efectuării urmăririi penale dacă denunțătorul fals în procesul efectuării actelor de audiere insistă asupra informațiilor cu bună-știință false, care se conțin în plîngere sau cerere.

Particularitatea dată a acestor componente de infracțiune – capacitatea de a continua și la etapa infracțiunii consumate o anumită perioadă de timp – urmează a fi luată în calcul de fiecare dată nu doar pentru a evita calificarea acțiunilor persoanei vinovate prin cumul de infracțiuni, dar și pentru a asigura calcurarea corectă a prescripției tragerii la răspundere penală, și pentru a nu aprecia infracțiunea unică drept pluralitate de infracțiuni. În așa situații termenul prescripției tragerii la răspundere penală urmează a fi calculat nu din data, momentul săvîrșirii acțiunii ce constituie infracțiunea consumată (de exemplu, din momentul depunerii denunțului cu bună-știință fals cu referire la săvîrșirea unei infracțiuni), ci din momentul comiterii ultimei acțiuni la etapa infracțiunii consumate (de exemplu, din momentul dării ultimei declarații false la organul de urmărire penală sau în instanța de judecată). Astfel, acțiunile persoanei care a făcut o denunțare cu bună-știință falsă către organele de

drept corespunzătoare și care continuă, pe durata urmăririi penale sau a examinării cauzei penale în instanța de judecată, să dea declarații cu bună-știință false, urmează a fi examinate și calificate drept o acțiune unică în baza art. 311 Cod penal al Republicii Moldova.

Denunțarea falsă are, de asemenea, trăsături comune cu infracțiunea de *Comunicare mincinoasă cu bună-știință despre actul de terorism* (art. 281 Cod penal al Republicii Moldova) și *Falsificarea probelor în procesul penal* (art. 310, alin. 2 Cod penal al Republicii Moldova).

Drept varietate a denunțării false urmează a fi examinată comunicarea mincinoasă cu bună-știință despre actul de terorism. Asemănările și deosebirile dintre aceste infracțiuni au fost analizate și expuse de către savanta L. V. Lobanova. Asemănarea de bază se referă la faptul că ambele infracțiuni se exprimă prin informarea, comunicarea falsă cu referire la o faptă socialmente periculoasă. Deosebirile constau, în primul rând, în obiect (în situația art. 281 Cod penal al Republicii Moldova acesta îl constituie „securitatea relațiilor sociale și naționale care vizează securitatea publică, siguranța și liniștea cetățenilor” [3]). În al doilea rând, deosebirea ține și de destinatarul comunicării: comunicarea mincinoasă cu bună-știință despre actul de terorism poate fi expediată nu numai organelor statale, dar poate fi orientată și spre anumite persoane particulare. Încă o delimitare ține de latura obiectivă: comunicarea mincinoasă cu bună-știință despre actul de terorism se exprimă în prezentarea informațiilor nu despre orice infracțiune (ca în situația denunțării false), ci anume cu referire la fapta care încă nu a avut loc și care este capabilă să afecteze, să destabilizeze situația, siguranța și liniștea cetățenilor prin metode prevăzute de articolul respectiv al legii pena-

le [4], în situația noastră – art. 281 Cod penal al Republicii Moldova.

Urmează să mai delimităm și alte deosebiri. Asupra uneia din ele a atras atenție savantul rus V. S. Komissarov: „Din considerentul că un semn obligatoriu al infracțiunii de terorism îl constituie scopul special (afectarea securității publice și a ordinii publice, înspăimântarea populației sau influențarea asupra luării de decizii de către organele puterii statale), apoi acest semn urmează să se reflecte, de asemenea, și în cazul infracțiunii de pseudo-terorism. De aceea, dacă în comunicare se vorbește despre careva alte scopuri (distrugerea bunurilor, răzbunare etc.), apoi cele comise nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de comunicare mincinoasă cu bună-știință despre actul de terorism și, respectiv, aceste acțiuni urmează a fi calificate altfel, și, în anumite condiții – în calitate de denunțare falsă [5]. Deosebirea se mai poate manifesta și sub aspectul că răspunderea penală în baza art. 281 Cod penal al Republicii Moldova este posibilă doar în situația comunicării mincinoase cu bună-știință despre actul de terorism în curs de pregătire. De aceea, în cazul în care parvine o comunicare despre un act de terorism ca fiind deja săvârșit, acțiunile celui vinovat urmează a fi calificate ca denunțare falsă [6].

Denunțatorul fals, în cazul actului de terorism, comunică, de cele mai multe ori, despre acțiunile săvârșite, chipurile, nemijlocit de către el, iar denunțatorul fals – despre infracțiunile comise de către alte persoane. Denunțarea falsă se poate îmbina și cu *Falsificarea probelor în procesul penal* (art. 310, alin. 2 Cod penal al Republicii Moldova), în special atunci când denunțării false îi este specifică crearea artificială a probelor acuzatoare (art. 311, alin. 2, lit. c) Cod penal al Republicii Moldova). Totodată, între aceste componente de infracțiune există o deosebire esențială ce ține de com-

ponența falsificării – art. 310, alin. 2 Cod penal al Republicii Moldova prevede în mod expres că avem de a face în situația dată cu un subiect special (persoana care efectuează urmărirea penală, procurorul sau apărătorul), în timp ce în calitate de subiect al denunțării false poate figura orice persoană. Mai mult decât atât, denunțarea falsă este realizată în scopul de a învinui o persoană nevinovată, în timp de falsificarea poate urmări, de asemenea, pe lângă învinuirea unei persoane nevinovate, și careva alte scopuri absolut inverse, precum achitarea persoanei. Falsificarea probelor mai poate fi realizată și sub influența unor anumite imbolduri, de exemplu, de un caracter carierist etc.

În practica judiciară se întâlnesc frecvente dificultăți în legătură cu delimitarea *Declarației mincinoase, concluziei false sau a traducerii incorecte* (art. 312 Cod penal al Republicii Moldova), pe de o parte, și *Refuzul sau eschivarea martorului ori a părții vătămate de a face declarații* (art. 313 Cod penal al Republicii Moldova) și *Eschivarea expertului de a face concluzii, a interpretului sau a traducătorului de a face interpretări ori de a face traduceri* (art. 314 Cod penal al Republicii Moldova) – pe de altă parte.

Aceste infracțiuni au un șir de trăsături comune, în special, ele atentează asupra unuia și aceluiași obiect nemijlocit – activitatea corectă a organelor de justiție. Tot ele sînt comise de către subiecți speciali. În calitate de subiecți ai acestor infracțiuni pot figura doar persoanele, asupra cărora legea plasează anumite obligațiuni specifice: martorul, partea vătămată, expertul, traducătorul și interpretul. Anumite trăsături asemănătoare sînt prezente și în caracteristica laturii subiective a acestor componente: aceste infracțiuni sînt comise cu intenție, mai precis, sub forma celei directe. Din acest considerent, la temelia delimitării componentelor

de infracțiune indicate urmează a fi plasate semnele ce caracterizează latura obiectivă a faptei. Numai după o cercetare minuțioasă și multiaspectuală a laturii obiective poate fi realizată delimitarea corectă a componentelor de infracțiune care ne-au trezit interesul științific.

După cum am mai menționat prezentarea declarației mincinoase din punct de vedere al laturii obiective se exprimă în comunicarea organelor de urmărire penală sau instanței de judecată a informațiilor false cu referire la faptele și circumstanțele care urmează a fi stabilite într-o cauză penală concretă, precum și trecerea acestor informații sub tăcere. Spre deosebire de declarația mincinoasă, art. 313 Cod penal al Republicii Moldova stabilește răspunderea pentru refuzul sau eschivarea martorului ori a părții vătămate de a face declarații. Acest refuz se exprimă, de obicei, în cererea martorului sau a părții vătămate în care își expune lipsa de dorință de a oferi declarațiile solicitate. Acest refuz, această lipsă de dorință se poate exprima atât în formă verbală, cât și în formă scrisă.

De exemplu, cet. G. i-a comis fratelui său, cet. B., leziuni corporale din motivul că acesta și-a bătut tatăl care era de vîrstă înaintată. Această faptă a fost calificată în baza art. 201¹, alin. 1 Cod penal al Republicii Moldova. Partea vătămată, la etapa urmăririi penale, a dat depoziții minuțioase asupra circumstanțelor infracțiunii săvîrșite, iar ulterior, în procesul examinării cauzei penale în instanța de judecată, a renunțat la aceste declarații, declarînd că „el nu dorește să se judece cu inculpatul”. Ulterior, organul de urmărire penală a calificat, în viziunea noastră, în mod corect comportamentul părții vătămate în baza art. 313 Cod penal al Republicii Moldova [7].

Cercetările realizate ne-au permis să evidențiem faptul că unii practicieni tratează, în mod nefundamentat, destul de larg noțiunea

de refuz de a face declarații. În special, astfel apreciază instanțele de judecată cazurile în care martorii, în cadrul ședințelor de judecată, renunță la declarațiile făcute anterior, la etapa urmăririi penale. În așa fel, schimbarea intenționată în cadrul ședinței de judecată a declarațiilor oferite la urmărirea penală, care în esență constituie o prezentare, cu bună-știință, a declarațiilor mincinoase în procesul examinării cauzei în judecată, este tratată incorect ca fiind un refuz sau o eschivare de a face declarații. Totodată, este scăpat din vedere faptul că refuzul, renunțarea de la declarațiile făcute la etapa urmăririi penale nu constituie, nu se identifică cu însuși refuzul de a face declarații. În atare situații martorul sau partea vătămată nu refuză și nici nu se eschivează de la darea declarațiilor, ci oferă declarații cu bună-știință false, care denaturează circumstanțele de facto ale cauzei cercetate sau examinate.

Refuzul sau eschivarea de a face declarații se poate exprima, de regulă, prin aceea că martorul sau partea vătămată fie că în genere nu răspunde la întrebările persoanei care realizează actul de audiere, fie că nu răspunde la anumite întrebări din șirul celor puse, fie că renunță de a descrie anumite circumstanțe ale cauzei penale aflate în proces de cercetare sau de examinare. Nu putem fi de acord cu afirmația savanților I. S. Vlasov și I. M. Tiajkova că „refuzul sau eschivarea vor fi prezente și atunci cînd martorul, fiind chemat la organul de urmărire penală sau în instanța de judecată, din lipsa de dorință de a da depoziții, declară că el nu cunoaște nimic” [8]. Din considerentul că martorul sau partea vătămată, dispunînd de anumite informații ce au importanță pentru stabilirea adevărului într-o cauză concretă, declară, în cadrul audierii, că nu cunoaște nimic, urmează a se recunoaște că o așa persoană oferă declarații mincinoase, deoarece ea răspunde incorect la întrebări, adică este cu bună-știință

mincinos. Componenta declarației mincinoase se evidențiază anume prin momentul că martorul sau partea vătămată comunică anumite informații care nu corespund adevărului.

Răspunderea pentru refuzul de a face declarații survine doar atunci cînd martorul și partea vătămată cunoșteau despre faptele și circumstanțele ce urmau a fi stabilite într-o cauză concretă, adică care constituie obiectul probatorului (art. 96 Cod de procedură penală al Republicii Moldova). Componenta acestei infracțiuni va fi în lipsă atunci cînd martorului sau părții vătămate nu îi sînt cunoscute, într-adevăr, faptele sau circumstanțele ce interesează persoana care realizează actul de audiere. Nu va exista această componentă de infracțiune în comportamentul martorului și a părții vătămate care refuză să răspundă la întrebările ce nu au atribuție la cauza penală aflată în proces de cercetare sau examinare.

În literatura de specialitate se menționează că, din punct de vedere al laturii obiective, refuzul sau eschivarea martorului ori a părții vătămate de a face declarații se exprimă în încălcarea de către ei a obligațiunii stabilite de lege de a se prezenta la chemarea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată pentru darea de declarații [9]. La refuzul sau eschivarea martorului ori a părții vătămate de a face declarații practica judiciară mai atribuie și cazurile cînd aceștia, cu toate că se prezintă la chemarea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, însă, neajungînd să aștepte audierea, părăsesc, în mod samovolnic, sala de ședință sau cabinetul ofițerului de urmărire penală (a procurorului). Delimitarea declarației mincinoase a martorului sau a părții vătămate și a refuzului sau eschivării martorului ori a părții vătămate de a face declarații urmează a fi realizată, în principal, în baza semnelor ce caracterizează latura

obiectivă a a acestor componente de infracțiune.

Totodată, în procesul de delimitare a acestor infracțiuni un rol decisiv îl au următoarele semne:

a) refuzul sau eschivarea martorului ori a părții vătămate de a face declarații se exprimă, în principal, în încălcarea de către martor sau partea vătămată a obligațiunii de a se prezenta la chemarea organelor de drept;

b) refuzul sau eschivarea martorului ori a părții vătămate de a face declarații este legat de declarația martorului sau a părții vătămate asupra faptului că nu vor oferi depozitiile solicitate de la ei;

c) declarația mincinoasă presupune comunicarea către organele de urmărire penală sau instanța de judecată a informațiilor vădit false asupra faptelor și circumstanțelor ce urmeză a fi stabilite într-o cauză concretă, precum și tăinuirea faptelor și circumstanțelor ce au o importanță esențială pentru cauză.

Concluzii. Declarația mincinoasă are multe semne comune cu denunțarea falsă. Ele atentează, în general, la unul și același obiect nemijlocit și țin de comunicarea informațiilor cu bună-știință false. Tot ele sînt comise cu „bună-știință”, adică intenționat. În același timp, între ele pot fi depistate și deosebiri esențiale. Această chestiune a fost expusă foarte minuțios, fundamental și argumentat de către savanții ruși V. A. Blinnikov și V. S. Ustinov. Ei menționează că în art 306 CP al Federației Ruse (art. 311 CP al Republicii Moldova [10]) se vorbește despre denunțarea falsă cu privire la comiterea infracțiunii. Respectiv, denunțarea falsă este posibilă doar în cadrul procesului penal, în timp ce declarația mincinoasă poate fi întîlnită în orice cauză – atît penală, cît și civilă. Denunțarea falsă conține doar informații de un caracter acuzator, iar declarațiile mincinoase pot fi atît de acuzare, cît și de achitare. O importanță în

sensul delimitării acestor infracțiuni o au și condițiile procesuale. Declarațiile sînt date doar după pornirea procesului penal, iar actul de denunțare este realizat, de obicei, pînă la pornirea unui proces penal (adeseori servind drept temei pentru inițierea acestuia). Este posibilă denunțarea și după pornirea procesului penal, însă în acest caz apare întrebarea asupra faptului dacă s-a prezentat persoana din propria inițiativă la organul de drept sau a fost citată spre a fi audiată, interogată. În primul caz, informația falsă urmează a fi calificată în baza art. 306 Cod penal al Federației Ruse (art. 311 Cod penal al Republicii Moldova) [11], iar în cel de-al doilea – în calitate de declarații mincinoase în conformitate cu art. 307 Cod penal al Federației Ruse (art. 312 Cod penal al Republicii Moldova) [12]. Excepția de la această regulă generală cuprinde situația în care persoana s-a prezentat din proprie inițiativă pentru a comunica informații cu un caracter de achitare – din considerentul că atare informații nu pot fi calificate drept denunțare, răspunderea în situația dată va surveni pentru declarația mincinoasă.

Are o anumită importanță și conținutul informațiilor. În cazul denunțării false, acestea sînt, în mod obligatoriu, informațiile care se referă la elementele componente de infracțiune (simple sau calificate), adică cele care au importanță pentru calificarea faptei, iar declarațiile mincinoase se pot referi la alte fapte, care pot influența asupra individualizării răspunderii și pedepsei penale (de exemplu, datele ce caracterizează persoana învinutului, starea lui familială etc.). Dacă e să reieșim din faptul că denunțarea falsă poate fi adresată nu numai organelor de drept, apoi mai apare încă un criteriu de delimitare a acestor infracțiuni sub aspectul că drept declarații mincinoase pot fi considerate doar acele informații

care sînt comunicate în cadrul efectuării acțiunilor de urmărire penală sau în judecată [13].

Mai putem delimita o deosebire între aceste componente de infracțiune: subiectul denunțării false este mult mai larg – în această calitate poate figura orice persoană (inclusiv învinutul), în timp ce în situația art. 312 Cod penal al Republicii Moldova avem de a face cu un subiect special – martorul, partea vătămată, expertul, specialistul, traducătorul și interpretul. De frecvente ori denunțatorul fals, la plîngerea sau cererea căruia a fost pornit procesul penal, în procesul audierii sale în calitate de martor oferă declarații false întru confirmarea denunțului fals anterior realizat. Formal, în cadrul acestui comportament se conțin semnele a două componente – art. 311 și art. 312 Cod penal al Republicii Moldova. Însă, conform opiniei mai multor specialiști din domeniu, calificarea prin cumul a acestor infracțiuni este inadmisibilă, cele comise fiind calificate doar în baza faptei de denunțare falsă (art. 311 Cod penal al Republicii Moldova). Drept argument în favoarea unei așa soluții aducem faptul că declarațiile mincinoase, oferite de către denunțatorul fals, sînt o continuitate a denunțului și răspunderea pentru aceste declarații nu poate surveni, în special din considerentul că depozitiile adevărate ar duce la demascarea pe sine însuși în realizarea actului de denunțare, ceea ce contrazice privilegiului autoacuzării.

În practica organelor judiciare apar anumite întrebări legate de delimitarea instigării la darea declarațiilor mincinoase, de constrîngerea de a face asemenea declarații, concluzii false sau traduceri incorecte ori de a se eschiva de la aceste obligații. Instigator, conform art. 42, alin. 4 Cod penal al Republicii Moldova, se consideră persoana care, prin orice metode, determină o altă persoană să comită o infracțiune. Pericolozitatea socială a

instigatorului constă, în esență, în faptul că el este inițiatorul săvârșirii infracțiunii, și anume: el „aprinde” dorința și hotărârea unei alte persoane de a comite o anumită infracțiune. Anume în influențarea sa asupra voinței autorului și în stimularea hotărârii acestuia de a comite infracțiunea se și reflectă legătura cauzală dintre acțiunile instigatorului și săvârșirea infracțiunii de către autor [14].

Subiect al actului de instigare poate fi persoana fizică, responsabilă, care a atins vârsta de 16 ani. Bănuitul sau învinuitul nu pot figura, în cadrul propriei cauze, în calitate de subiect al declarației mincinoase, deoarece acțiunile de un așa caracter sînt considerate ca fiind un mijloc de apărare de învinuirea care le este înaintată. Însă, în viziunea noastră, nu este exclusă situația cînd însuși învinuitul figurează în calitate de instigator al unei anumite persoane cu referire la darea declarațiilor mincinoase. Și dacă învinuitul nu poartă răspundere penală pentru darea de declarații mincinoase, apoi pentru instigarea unei alte persoane la prezentarea, cu bună-știință, a declarației mincinoase el urmează a fi supus răspunderii penale în baza regulilor generale referitoare la coparticipare în săvârșirea infracțiunii.

Delimitarea instigării la darea declarației mincinoase, concluziei false sau a traducerii incorecte de constrîngerea de a face declarații mincinoase, concluzii false sau traduceri incorecte ori de a se eschiva de la aceste obligații urmează a fi realizată în baza laturii obiective a acestor componente de infracțiune. Mijloacele de care se folosește persoana ce determină, convinge spre a da declarații mincinoase, concluzii false sau traduceri incorecte pot fi diverse: propunerea, rugămintea, convingerea etc., însă ele nu sînt însoțite de aplicarea constrîngerii psihice asupra martorului, părții vătămate, expertului, specialistului etc. sau de mituirea lor. Dacă, însă,

în adresa martorului, a părții vătămate, a expertului, specialistului, a traducătorului sau interpretului este realizată amenințarea cu aplicarea violenței fizice, cu deteriorarea averii, sau dacă această amenințare se materializează cu referire la rudele lor apropiate în scopul de a-i constrînge de a face declarații mincinoase, concluzii false sau traduceri incorecte, ori dacă sînt realizate acte de mituire în acest scop, apoi aceste acțiuni constituie componenta de infracțiune prevăzută de art. 314 Cod penal al Republicii Moldova. Instigarea ce nu s-a înscunurat cu succes urmează a fi recunoscută drept act de pregătire în vederea săvârșirii infracțiunii.

Referințe bibliografice

1. Cauza penală nr. 2012040875, SUP a IP Bălți.
2. Рашковская Ш. С. *Преступления против социалистического правосудия*. Москва: Изд. ВЮЗИ, 1957, с. 36.
3. Barbăneagră Alexei ș.a. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu*. Chișinău, 2009, p. 622.
4. Лобанова Л. В. *Уголовная ответственность за ложную информацию и понуждение к нарушению обязанности содействовать правосудию*. Волгоград, 1997, с. 22-23.
5. Комиссаров В. С. *Терроризм, бандитизм, захват заложника и другие тяжкие преступления против безопасности общества по новому УК РФ*. Москва: 1997, с. 84-85.
6. Новиков В. *Некоторые вопросы уголовной ответственности за заведомо ложный донос о совершении преступления (с. 306 УК)*. В: Уголовное право, 2003, № 1, с. 47.
7. Cauza penală nr. 2012041192, Procuratura mun. Bălți.
8. Власов И. С., Тяжкова И. М. *Ответственность за преступления против правосудия*. Москва: Юридическая Литература, 1968, с. 100.
9. Хабибуллин М. Х. *Ответственность за заведомо ложный донос и заведомо ложное показание*.

Издательство Казанского Университета, 1975, с. 101; Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. Под редакцией А. В. Наумова. Москва: Изд. ЮРИСТЪ, 2004, с. 739.

10. Nota noastră, Victor Moraru, Anastasia Gîrlea.

11. Nota noastră. Victor Moraru, Anastasia Gîrlea.

12. Nota noastră. Victor Moraru, Anastasia Gîrlea.

13. Блинные В. А., Устинов В. С. *Лжесвидетельство: уголовно-правовые, криминологические, уголовно-процессуальные и криминалистические аспекты*. Ставрополь, 1999, с. 51-53.

14. Ковалев М. И. *Соучастие в преступлении*. Часть вторая. Виды соучастников и формы участия в преступной деятельности. Свердловск, 1962, с. 175.